

Özgün araştırma

Hemşirelik Öğrencilerinin Demansa Yönelik Tutumları ve İlişkili Etmenlerin Belirlenmesi

Emre Erkal ¹

Gönderim Tarihi: 12 Nisan, 2022

Kabul Tarihi: 24 Kasım, 2022

Basım Tarihi: 31 Ağustos, 2023

Erken Görünüm Tarihi: 12 Temmuz, 2023

Öz

Amaç: Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin demansa yönelik tutumları ve ilişkili etmenleri belirlemek amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipte yürütülen bu çalışma Türkiye'nin kuzeydoğusunda yer alan bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümündeki 342 hemşirelik öğrencisi ile yürütüldü. Araştırma verilerinin toplanmasında öğrenci tanımlama formu ve Demans Tutum Ölçeği kullanıldı. Verilerin analizinde bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanıldı.

Bulgular: Hemşirelik öğrencilerinin demans tutum puan ortalamasının $96,86 \pm 16,54$ olduğu tespit edildi. Kadın öğrencilerin demans tutum puan ortalamasının istatistiksel olarak yüksek olduğu tespit edildi ($p < 0,05$). Demans ile ilgili eğitim almak isteyen, demans ile ilgili eğitim alan ve demans ile ilgili bilgi almak için ilgisi olan öğrencilerin demans tutum puan ortalamasının istatistiksel olarak yüksek olduğu bulundu ($p < 0,01$). Ailesinde demanslı bir birey olan ve daha önce demanslı bir bireye bakım veren öğrencilerin demans tutum puan ortalamasının istatistiksel olarak yüksek olduğu tespit edildi ($p < 0,001$).

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin demansa yönelik genel tutumlarının olumlu olduğu bulundu. Hemşirelik öğrencilerinin demanslı bireylerin bakımında daha aktif rol oynayacağı gerek kinik gerek klinik dışı ortamların yaratılması ve hemşirelik müfredatlarının bu alanı kapsayacak şekilde geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Demans, tutum, hemşirelik, öğrenci

¹**Emre Erkal (Sorumlu Yazar).** Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yaşlı Bakımı Pr. Artvin, Türkiye Tel: 04662151000-6065 e-posta: emre.erkal@artvin.edu.tr

Original Research

Determination of Nursing Students' Attitudes Towards Dementia and Related Factors

Emre Erkal ¹

Sub. Date: April 12th, 2022

Acceptance Date: November 24th, 2022

Pub.Date: August 31st, 2023

Online First Date: July 12nd, 2023

Abstract

Objectives: This study was conducted to determine nursing students' attitudes towards dementia and related factors.

Materials and Methods: This descriptive study was conducted with 342 nursing students in the nursing department of a state university located in the northeast of Turkey. Student identification form and Dementia Attitudes Scale were used to collect the study data. Independent sample t test and one-way analysis of variance were used in data analysis.

Results: It was found that the dementia attitude mean score of nursing students was 96.86±16.54. Female students were found to have statistically high dementia attitude mean scores ($p<0.05$). It was found that students who wanted to receive education about dementia, those who received education about dementia and those who were interested in being informed about dementia had statistically high dementia attitude mean scores ($p<0.01$). It was also found that students who had a person with dementia in their family and those who previously cared for a person with dementia had statistically high dementia attitude mean scores ($p<0.001$).

Conclusion: General attitudes of nursing students towards dementia were found to be positive. It is recommended to create both clinical and non-clinical environments in which nursing students will play a more active role in the care of people with dementia, and to develop nursing curricula to cover this area.

Keywords: *Dementia, attitude, nursing, student*

¹**Emre Erkal (Corresponding Author).** Artvin Coruh University Vocational School of Health Services, Department of Elderly Care, Artvin, Türkiye Tel: 04662151000-6065 e-mail: emre.erkal@artvin.edu.tr

Giriş

Demans bilinç değişikliklerine bağlı olmaksızın zihinsel kapasitede azalma ve bilişsel işlevlerde gerileme ile karakterize çeşitli nörodejeneratif bozukluklar ile ilişkili olan bir sendromdur (Matsuda ve Yoshimura, 2021). Dünya nüfusu yaşlandıkça, demanslı birey sayısı artmakta ve bu sayının giderek atması beklenmektedir (Livingston ve ark., 2017; Matsuda ve Yoshimura, 2021). Dünya Sağlık Örgütü dünya genelinde yaklaşık 55 milyon demanslı birey olduğunu ve demanslı bireylerin %60'ından fazlasının düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşadığını bildirmektedir (WHO, 2021). Türkiye’de ise demansın kesin prevalansı bilinmemekle birlikte yapılan nüfus tabanlı bir çalışmada %20 (Gurvit ve ark., 2008), Orta Anadolu’da ise %16,8 olarak (Şentürk ve ark., 2021) bulunmuştur.

Demans, bilişsel işlevlerin bozulması nedeniyle kişinin günlük yaşamının aksadığı, zihinsel süreçlerin kronik bir bozukluğudur ve küresel sağlık için en acil konulardan biridir (Lee ve ark., 2019). Demans önemli bir sağlık sorunudur ve bireyler, aileler, toplumlar üzerinde önemli problemler meydana getirmektedir (Aranda ve ark., 2021). Yaşlı nüfus arasında engelliliğin ve bağımlılığın başlıca nedenlerinden biri olan demansın erken dönemlerde bile kişinin yaşam kalitesini zorlayabildiği ve bireyler üzerinde muazzam bir yük oluşturduğu ifade edilmektedir (Thomas ve Sezgin, 2021). Demanslı kişilerin mental ve davranışsal semptomlar kaynaklı günlük yaşam aktiviteleri giderek bozulmaktadır ve tablo ilerledikçe solunumsal enfeksiyonlar, dehidratasyon ve beslenme problemleri gibi farklı medikal problemler ortaya çıkmaktadır (Keleş ve Özalevli, 2018). Yapılan sistematik bir derlemede genel olarak demansı olanlarda kırılabilirlik prevalansında ve sarkopeni özelliklerinde bir artış olduğu bildirilmiştir (Waite ve ark., 2021). Demansın sadece hastalar üzerinde değil aynı zamanda bakıcıları üzerinde de yansımaları olmaktadır (Molero Jurado ve ark., 2020). Demanslı kişilere bakmanın bakım verenlerin ruh sağlığını olumsuz yönde etkilediği, yüksek oranda anksiyete, depresyon ve yük oluşturduğu ifade edilmiştir (Tian ve ark. 2022). Uganda’da yapılan bir çalışmada demanslı kişilerin bakım vericilerinin depresyon ve anksiyete semptomlarıyla ilişkili yüksek bir bakım yükü deneyimledikleri bulunmuştur (Ainamani ve ark., 2020).

Hemşirelerin sağladığı bakım, demans hastaları için önem arz etmektedir (Gilbert, ve ark., 2019). Yapılan çeşitli çalışmalarda Malta’daki, Hindistan’daki hemşirelik öğrencilerinin (Poreddi, ve ark., 2015; Scerri ve Scerri, 2013) ve İrlanda’daki, Çin’deki sağlık profesyonellerinin (Keogh ve ark., 2020; Y. Wang ve ark., 2018) demansa yönelik olumlu tutum sergiledikleri bulunmuştur. Tutum davranışlar üzerinde rolü olan önemli bir kavramdır (Rucker, 2021). Çin’de demansa yönelik olumlu tutum sergileyen toplum sağlığı profesyonellerinin

birey merkezli bir bakım yaklaşımı kullanma eğiliminde oldukları bulunmuştur (Y.Wang ve ark., 2018). Malta'da yapılan bir çalışmada demansa yönelik daha olumlu tutuma sahip olan personelin, kendilerini bireyselleştirilmiş bakım uygulamaları daha çok kullanıyor olarak algıladığı ifade edilmiştir (Scerri, ve ark., 2020).

Günümüzde odak noktası bireyselleştirilmiş olan kaliteli bir hemşirelik bakımının sağlanması demans hastalarının bakımında önemli bir yer tutmaktadır (Gilbert, ve ark., 2019). Sağlık çalışanlarının çoğunluğunu hemşireler oluşturmaktadır ve sağlık hizmeti alan kişilerle daha fazla etkileşim içinde oldukları için demansın erken teşhisini ve yönetimini koordine etmek için ideal bir konumdadırlar (Y. Wang, ve ark., 2020). Etkin bir bakım davranışı sergilemek, kaliteli hasta bakımının sağlanmasında önemlidir ve demans insidansının artmasıyla birlikte, hemşirelerin kaliteli bakımı nasıl sağlanacağı konusunda ustaca ve güncel bilgilerle eğitilmesi gereklidir (Adolfo ve ark., 2022). Hemşirelerin demanslı kişilerin bakımına yönelik bilgi ve tutumlarını belirlemeyi amaçlayan bir sistematik derlemede hemşirelerin demans bakımının sağlanması konusunda bilgi, iletişim becerileri, yönetim stratejilerinin zayıf olduğu belirtilmektedir (Evripidou, ve ark., 2019). Hemşirelerin demanslı kişilerle ilgili tutumlarının davranışlarını nasıl etkilediği konusunda bilinçlendirilmesi için hemşirelik uygulamalarına ve hemşirelik eğitimine odaklanmanın önemi vurgulanmaktadır (Norbergh, ve ark., 2006).

Belirtilen bu bilgilerin ışığında hemşirelik öğrencilerinin demansa yönelik tutumlarının değerlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin demansa yönelik tutumları ve ilişkili etmenlerin belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma tanımlayıcı olarak yapıldı.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2021-2022 Eğitim Öğretim dönemi güz yarısında Türkiye'nin kuzeydoğusunda yer alan bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümü 1. 2. 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 423 öğrenci oluşturdu. Araştırmaya hemşirelik bölümünde öğrenim gören, 18 yaş ve üzeri ve çalışmaya katılmayı kabul eden öğrenciler dahil edildi. Araştırmada herhangi bir örneklem seçim yöntemine gidilmedi ve veriler 18.01.2022-25.01.2022 tarihleri arasında final sınavları öncesi yüz yüze görüşme yöntemi ile toplandı. Araştırmaya 348 öğrenci katıldı fakat 6 öğrenci anketi eksik doldurduğu için analiz dışı

birakıldı ve araştırma 342 öğrenci ile tamamlandı (%80,85).

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri Öğrenci Tanılama Formu ve Demans Tutum Ölçeği ile toplandı.

Öğrenci tanılama formu: Araştırmacı tarafından literatür verileri doğrultusunda (Scerri ve Scerri, 2013; Y. Wang ve ark., 2020) oluşturulmuş olan form öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ve demans ile ilgili etmenleri sorgulayan 11 sorudan meydana gelmiştir.

Demans Tutum Ölçeği: O'Connor ve McFadden (O'Connor ve McFadden, 2010) tarafından demansa yönelik tutumları ölçmek için geliştirilen ölçeğin ülkemizde geçerlilik güvenilirlik çalışması Çetinkaya ve ark.(Çetinkaya, ve ark., 2020) tarafından yapılmıştır. Ölçek 20 madde ve 7'li likert yapısından oluşmaktadır ve likertler 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 7 (kesinlikle katılıyorum) arasında derecelendirilmektedir. Ölçek 20-140 puan arası puanlanmaktadır. Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışmasında destekleyici tutum, kabullenici tutum ve dışlayıcı tutum olmak üzere 3 alt boyunun olduğu belirlenmiştir. Puanın yükselmesi destekleyici ve kabullenici tutumun arttığını gösterirken dışlayıcı tutumun azaldığını göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.84 olarak bulunmuş olup bu çalışmada ise 0.81 olarak bulundu.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizinde SPSS 23 programı kullanıldı. Veriler %95 güven aralığında ve 0.05 düzeyinde anlamlı kabul edildi. Veriler yüzdellikler, ortalama ve standart sapma ile sunuldu. Verilerin normallik dağılımlarında Skewness ve Kurtosis analizleri kullanıldı. Normal dağılan ikili değişkenlerin demans tutum puanı ile karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t testi, ikiden fazla normal dağılan değişkenlerde ise tek yönlü varyans analizi testi kullanıldı.

Etik

Araştırma için Artvin Çoruh Üniversitesi Etik Kurulu'ndan etik onay alındı (No: E-18457941-050.99-34707). Araştırmada yer alan öğrenciler bilgilendirildi ve onamları alındı. Araştırmada kullanılan demans tutum ölçeği için ilgili yazardan gerekli kullanım izni alındı. Araştırma Helsinki Deklarasyonu doğrultusunda yürütüldü.

Bulgular

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin yaş ortalamasının 20,84±1,55 (min:18-max:28) olduğu, %61,7'sinin kadın olduğu, %26,3'ünün 2.sınıfta öğrenim gördüğü, %53,3'ünün il merkezinde büyüdüğü, %72,8'inin çekirdek ailede yaşadığı ve %50,3'ünün gelirinin giderine eşit olduğu tespit edildi (Tablo 1).

Öğrencilerin %73,4'ünün demans ile ilgili eğitim almak istediği, %26,3'ünün demans

ile ilgili eğitim aldığı, %65,8'inin demans ile ilgili bilgi almak için ilgisinin olduğu, %10,8'inin ailesinde demanslı bir birey olduğu ve %13,7'sinin daha önce demanslı bir bireye bakım verdiği bulundu (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Özellikleri ve Demans Tutum Puanı ile Karşılaştırılması (n=342)

Öğrencilerin Özellikleri		n	%	Ort	SS	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	131	38,3	93,92	17,27	t=-2,448
	Kadın	211	61,7	98,39	15,88	p=0,015
Sınıf	1.sınıf	88	25,7	94,84	15,54	F=0,667 p=0,573
	2.sınıf	90	26,3	98,28	15,72	
	3.sınıf	93	27,2	97,07	16,93	
	4.sınıf	71	20,8	96,42	18,28	
Büyüdüğü Yer	İl	182	53,3	95,93	16,68	F=0,652
	İlçe	100	29,2	98,26	15,73	p=0,521
	Kasaba/Köy	60	17,5	96,33	17,51	
Aile Tipi	Çekirdek Aile	249	72,8	97,04	16,11	t=0,650
	Geniş Aile	93	27,2	95,73	17,71	p=0,516
Gelir Durumu	Geliri Giderinden Fazla	53	15,5	95,54	16,66	F=1,182
	Geliri Giderine Eşit	172	50,3	98,04	16,44	p=0,308
	Geliri Giderinden Az	117	34,2	95,19	16,61	
Demans ile ilgili Eğitim Almayı İsteme	Evet	251	73,4	98,91	16,11	t=-4,237
	Hayır	91	26,6	90,53	16,25	p=0,000
Demans ile ilgili Eğitim Alma	Evet	90	26,3	101,61	19,02	t=-3,008
	Hayır	252	73,7	94,92	15,22	p=0,003
Demans İle ilgili Bilgi Almak İçin İlgi	Evet	225	65,8	98,82	15,83	t=-3,285
	Hayır	117	34,2	92,56	17,16	p=0,001
Ailede Demanslı Birey	Var	37	10,8	109,27	17,59	t=-5,037
	Yok	305	89,2	95,15	15,77	p=0,000
Daha Önce demanslı bir bireye bakım verme	Evet	47	13,7	109,06	16,57	t=-5,778
	Hayır	295	86,3	94,71	15,69	p=0,000

t=independent sample t test, F= one way ANOVA, ort=ortalama, ss=standart sapma

Araştırmada yer alan öğrencilerin demans tutum puan ortalamasının $96,86 \pm 16,54$ (min:48-max:140) olduğu tespit edildi.

Kadın öğrencilerin demans tutum puan ortalamasının erkek öğrencilere göre istatistiksel olarak yüksek olduğu bulundu ($p < 0,05$).

Demans ile ilgili eğitim almak isteyen öğrencilerin demans tutum puan ortalamasının istatistiksel olarak yüksek olduğu bulundu ($p < 0,001$). Demans ile ilgili eğitim alan öğrencilerin demans tutum puan ortalamasının istatistiksel olarak yüksek olduğu bulundu ($p < 0,01$). Demans

ile ilgili bilgi almak için ilgisi olan öğrencilerin demans tutum puan ortalamasının istatistiksel olarak yüksek olduğu bulundu ($p<0,01$).

Ailesinde demanslı bir birey bulunan öğrencilerin demans tutum puan ortalamasının istatistiksel olarak yüksek olduğu bulundu ($p<0,001$). Daha önce demanslı bir bireye bakım veren öğrencilerin demans tutum puan ortalamasının istatistiksel olarak yüksek olduğu bulundu ($p<0,001$) (Tablo1).

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf, büyüdükleri yer, aile tipleri ve gelir durumları ile demans tutum puan ortalaması arasında istatistiksel olarak bir fark olmadığı tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo1).

Tartışma

Hemşirelik öğrencilerinin demansa yönelik genel tutumlarının olumlu olduğu bulundu. Bu çalışmaya benzer şekilde Malta'lı hemşirelik öğrencilerinin demansa yönelik olumlu tutum sergiledikleri bulunmuştur (Scerri ve Scerri, 2013). Endonezya'da yapılan bir çalışmada hemşirelik öğrencilerinin demansa yönelik tutumlarının olumlu olduğu ifade edilmiştir (Sunaryo ve ark., 2020). Hindistan'daki hemşirelik öğrencilerinin demansa yönelik olumlu tutum sergiledikleri bulunmuştur (Poreddi ve ark., 2015). Bu çalışmada elde edilen bulguların literatür ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Demansı olan kişiler genellikle 65 yaşın üzerindedir (Livingston ve ark., 2017). Kültürümüzde yaşlılara saygı göstermek ve ailenin yaşlı üyeleriyle yakın ilişkilere sahip olmak önemlidir ve yine kültürel bir özellik olarak yaşlılara aile veya topluluk üyeleri tarafından saygı ve hassasiyet ile yaklaşılmaktadır. Çalışmada yer alan hemşirelik öğrencilerin olumlu tutumlarının bu durumdan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Kadın öğrencilerin demansa yönelik daha olumlu bir tutum sergiledikleri bulundu. Çin'de yapılan kesitsel bir çalışmada kadın öğrencilerin demansa yönelik daha olumlu bir tutum sergiledikleri bulunmuştur (Dong ve ark., 2021). Tıp ve hemşirelik öğrencilerini kapsayan bir çalışmada kadın öğrencilerin demansa yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur (Y. Wang ve ark., 2020). Bu çalışmanın aksine Malta'daki hemşirelik öğrencileri ve Türkiye'deki sağlık (tıp ve hemşirelik) alanında öğrenim gören öğrencilerde demansa yönelik tutumun cinsiyete göre farklılık göstermediği ifade edilmiştir (Çetinkaya ve ark., 2020; Scerri ve Scerri, 2013). Elde edilen sonuçların literatürde kadınların demansa yönelik daha olumlu tutumlarının olduğunu gösteren çalışmalar ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Kadın öğrencilerin demansa yönelik daha olumlu bir tutum sergilemesinde kültürümüzde kadınların bakım verici rollerinin erkeklere kıyasla daha ön planda olmasından kaynaklanıyor olabileceği

düşünülmektedir.

Demans ile ilgili eğitim almak isteyen, demans ile ilgili eğitim alan ve demans ile ilgili bilgi almak için ilgisi olan öğrencilerin demansa yönelik daha olumlu bir tutum sergiledikleri bulundu. Demansa yönelik olumlu tutum sergileyen dil ve konuşma bozuklukları öğrencilerinin demans eğitimine daha fazla ihtiyacın olduğunu ifade ettikleri bulunmuştur (Saccasan ve Scerri, 2020). Bu çalışmada olumlu tutum içinde olmak demansa yönelik ilgiliyi artırıyor olabilir ve sonuç olarak öğrenciler bu alanla eğitim almak istiyor olabilirler. Bu kapsamda öğrencilerin gerekli eğitim programları ile desteklenmesi önemlidir. Hemşirelik öğrencilerine demans ile ilgili verilen eğitimin öğrencilerin demans tutumları, bilgileri ve demans bakımına olan güvenleri üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu bulunmuştur (Mastel-Smith, Kimzey, ve He, 2019). Demans ile ilgili eğitim almış ve demans hakkında daha fazla bilgi öğrenmek için ilgisi olan öğrencilerin demansa yönelik daha olumlu bir tutum sergiledikleri ifade edilmiştir (Y. Wang ve ark., 2020). İletişim bilimi ve bozuklukları öğrencileri ile yapılan bir çalışmada demans eğitimi alan ve aldığı demans eğitiminin mesleki gelişimlerine faydalı olduğunu düşündüklerini ifade eden öğrencilerin yaşlı insanlara ve demanslı insanlara karşı daha olumlu tutum içerisinde oldukları bulunmuştur (Oh ve Morris, 2021). Muhtemelen demansa yönelik eğitim alan öğrenciler demans sürecini ve demansı olan bireylerdeki fiziksel ve mental değişiklikleri daha iyi tanıyorlardır. Demansa karşı olumlu tutum sergilemelerinin bu durumdan kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Yapılan bir çalışmada demansı öğrenmeye ilgi duyan öğrencilerin demansa yönelik daha olumlu bir tutum sergiledikleri bulunmuştur (Dong ve ark., 2021). Bu kapsamda demansa yönelik tutumları geliştirmek için eğitim programlarına ağırlık verilmeli ve öğrencilerin demans hakkındaki anlayışlarını genişletmek için demans alanında daha fazla ders almaya teşvik edilmesi gerekmektedir.

Ailesinde demanslı bir birey olan ve daha önce demanslı bir bireye bakım veren öğrencilerin demansa yönelik daha olumlu bir tutum sergiledikleri bulundu. İrlanda'da yapılan kesitsel bir çalışmada ailesinde demanslı bir yakını bulunan hastane personellerinin demansa yönelik daha olumlu bir tutum sergiledikleri ifade edilmiştir (Keogh vd., 2020). Bu çalışmanın aksine yapılan farklı bir çalışmada ailede demanslı üye bulunmasının demans tutumunu etkilemediği bulunmuştur (Dong ve ark., 2021). Ailesinde demanslı bir birey bulunan öğrencilerin demanslı bireyler ile daha çok vakit geçirebileceği göz önüne alındığında bu durumunun öğrencilerin tutumları üzerinde olumlu yansımalarının olduğu düşünülmektedir. Yapılan nitel bir çalışmada öğrencilerin Alzheimer hastalarının bakımına dahil olmasının bilgi ve bakım becerileri üzerinde olumlu bir etki yarattığı görülmüştür (Korukcu, ve ark., 2018).

Benzer bir çalışmada da demanslı bireylere bakım veren sağlık profesyonellerinin demansa yönelik daha olumlu tutum sergiledikleri bulunmuştur (Y. Wang ve ark., 2018). Bu çalışmanın aksine yapılan farklı bir çalışmada demansa yönelik tutumun demanslı bir bireye bakım verme deneyimine göre farklılık göstermediği ifade edilmiştir (Dong ve ark., 2021). Demanslı bireylere bakım verme deneyiminin öğrencilerin tutumları üzerinde olumlu çıktılarının olduğu görülmektedir. Bu kapsamda hemşirelik öğrencilerinin demansa ve demanslı bireylere yönelik daha olumlu bir tutuma sahip olmaları için gerek klinik uygulamalarda gerek ise sosyal yaşantılarında demanslı bireyler ile vakit geçirebilecekleri ve onların bakımlarına daha aktif katılabilecekleri ortamların sağlanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Hemşirelik öğrencilerinin demansa yönelik genel tutumlarının olumlu olduğu bulundu. Bu kapsamda hemşirelik öğrencilerinin demanslı bireyler ile daha fazla vakit geçirmesi ve onların bakımına aktif olarak katılması konusunda cesaretlendirilmesi önerilmektedir. Demans ile ilgili bilgi eksiklikleri ele alınarak uygulamalı klinik deneyimler ve meslekler arası yaklaşımların öğretim programlarına entegre edilerek mevcut müfredatı geliştirmek için planlamalar yapılması önerilmektedir. Ayrıca çalışmanın farklı programlardaki öğrenci gruplarını içeren örneklemeler ile tekrarlanması önerilmektedir.

Teşekkür

Bu araştırmaya gönüllük esası ile katılan tüm öğrencilere teşekkür ederim.

Finansal Destek

Bu çalışma için herhangi bir kişi veya kuruluştan maddi destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Yazar, bu makalenin yazarlığı ve/veya yayınlanmasıyla ilgili olarak herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemektedir.

Kaynakça

- Adolfo, C. S., Albougami, A. S. B., Roque, M. Y., & Almazan, J. U. (2022). Nursing care toward older adults with dementia: An integrative review. *Scand J Caring Sci*, 36(1), 173-182. doi:10.1111/scs.12974
- Ainamani, H. E., Alele, P. E., Rukundo, G. Z., Maling, S., Wakida, E. K., Obua, C., ve diğerleri.(2020). Caregiving burden and mental health problems among family caregivers of people with dementia in rural Uganda. *Global Mental Health*, 7 , e13, 1-7 <https://doi.org/10.1017/gmh.2020.7>
- Aranda, M. P., Kremer, I. N., Hinton, L., Zissimopoulos, J., Whitmer, R. A., Hummel, C. H., ve diğerleri. (2021). Impact of dementia: Health disparities, population trends, care interventions, and economic costs. *J Am Geriatr Soc*, 69(7), 1774-1783. doi:10.1111/jgs.17345
- Çetinkaya, A., Elbi, H., Altan, S., Rahman, S., & Aydemir, Ö. (2020). Adaptation of the Dementia Attitudes Scale into Turkish. *Arch Neuropsychiatry*, 57:325–332. doi:10.29399/npa.24705
- Dong, A., Gong, G., Reifsnider, E., Huang, S., Zhang, Z., & Mao, J. (2021). Knowledge and Attitudes toward Dementia among Undergraduate Health Professional Students in China: A Cross-Sectional Survey. *Teaching and Learning in Medicine*, 26;1-9. doi: 10.1080/10401334.2021.1971988
- Evrpidou, M., Charalambous, A., Middleton, N., & Papastavrou, E. (2019). Nurses' knowledge and attitudes about dementia care: Systematic literature review. *Perspectives in Psychiatric Care*, 55(1), 48-60. doi: 10.1111/ppc.12291
- Gilbert, J., Ward, L., & Gwinner, K. (2019). Quality nursing care in dementia specific care units: A scoping review. *Dementia* , 18(6), 2140-2157. doi:10.1177/1471301217743815
- Gurvit, H., Emre, M., Tinaz, S., Bilgic, B., Hanagasi, H., Sahin, H., ve diğerleri. (2008). The prevalence of dementia in an urban Turkish population. *Am J Alzheimers Dis Other Demen*, 23(1), 67-76.
- Keleş, E., & Özalevli, S. (2018). Alzheimer hastalığı ve tedavi yaklaşımları. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 39-42.
- Keogh, B., Ting To, W., Daly, L., Hynes, G., Kennelly, S., Lawlor, B., ve diğerleri. (2020). Acute hospital staff's attitudes towards dementia and perceived dementia knowledge: a cross-sectional survey in Ireland. *BMC Geriatrics*, 20:376, 1-10. <https://doi.org/10.1186/s12877-020-01783-6>
- Korukcu, O., Kukulu, K., Tufan, I. (2018). Working and supporting people with dementia when you are a student: a qualitative research. *Psychogeriatrics*, 18(4), 299-306. doi:10.1111/psyg.12330
- Lee, H., Kim, D., Lee, W., Kim, H. Y., & Kim, Y. (2019). Preventive approach for overcoming dementia. *Arch Pharm Res*, 42(8), 647-657. doi:10.1007/s12272-019-01168-3
- Livingston, G., Sommerlad, A., Orgeta, V., Costafreda, S. G., Huntley, J., Ames, D., ve diğerleri. (2017). Dementia prevention, intervention, and care. *Lancet*, 16;390(10113), 2673-2734. doi:10.1016/s0140-6736(17)31363-6
- Mastel-Smith, B., Kimzey, M., & He, Z. (2019). Dementia Care Education for Nursing Students. *J Nurs Educ*, 1;58(3), 136-143. doi:10.3928/01484834-20190221-03
- Matsuda, S., & Yoshimura, H. (2021). Personal identification systems for persons with dementia: a systematic review. *Psychogeriatrics*, 21(5), 832-838. doi:10.1111/psyg.12752
- Molero Jurado, M. D. M., Pérez-Fuentes, M. D. C., Barragán Martín, A. B., Soriano Sánchez, J. G., Oropesa Ruiz, N. F., Sisto, M., ve diğerleri. (2020). Mindfulness in Family Caregivers of Persons with Dementia: Systematic Review and Meta-Analysis. *Healthcare* 8(3) 193. doi:10.3390/healthcare8030193
- Norbergh, K. G., Helin, Y., Dahl, A., Hellzén, O., & Asplund, K. (2006). Nurses' attitudes towards people with dementia: the semantic differential technique. *Nurs Ethics*, 13(3), 264-274. doi:10.1191/0969733006ne863oa
- O'Connor, M. L., & McFadden, S. H. (2010). Development and psychometric validation of the dementia attitudes scale. *International Journal of Alzheimer's Disease*, Article ID 454218, doi:10.4061/2010/454218
- Oh, C., & Morris, R., J. (2021). Attitudes toward people with dementia among communication science and disorders students. *Gerontology & Geriatrics Education*, 42(1), 96-113. doi: 10.1080/02701960.2020

- Poreddi, V., Carpenter, B. D., Gandhi, S., Chandra, R., & GandhiSuresh BadaMath, S. (2015). Knowledge and attitudes of undergraduate nursing students toward dementia: An Indian perspective. *Invest Educ Enferm*, 33(3), 519-528. doi:10.17533/udea.iee.v33n3a16
- Rucker, D. D. (2021). Attitudes and attitude strength as precursors to object attachment. *Curr Opin Psychol*, 39, 38-42. doi:10.1016/j.copsyc.2020.07.009
- Saccasan, N., & Scerri, C. (2020). Dementia knowledge, attitudes and training needs of speech–language pathology students and practitioners: A countrywide study. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 55(6), 955-970. doi: 10.1111/1460-6984.12574.
- Scerri, A., Innes, A., & Scerri, C. (2020). Person-centered dementia care in acute hospital wards—The influence of staff knowledge and attitudes. *Geriatric Nursing*, 41(3), 215-221. doi:https://doi.org/10.1016/j.gerinurse.2019.09.001
- Scerri, A., & Scerri, C. (2013). Nursing students' knowledge and attitudes towards dementia—a questionnaire survey. *Nurse Education Today*, 33(9), 962-968. doi: 10.1016/j.nedt.2012.11.001
- Sunaryo, S. R. A., Saifullah, A. D., & Mulyani, S. (2020). Knowledge and attitudes toward people with dementia among nursing students in Yogyakarta, Indonesia. *Belitung Nursing Journal*, 6(6), 196-202.
- Şentürk İ, A., Başar, H. M., Soykök, G. U., Balaban, H., Kayım Yıldız, Ö., Bolayır, E., ve diğerleri. (2021). Prevalence of Dementia and Mild Cognitive Impairment in a Rural Area of Sivas, Turkey. *Cureus*, 13(2), e13069. doi:10.7759/cureus.13069
- Tian, Z., Xiong, C., Wang, Y., Tao, H., Zhou, S., Yan, J. (2022). Association between familism and mental health in dementia caregivers: a systematic review and meta-analysis. *Psychogeriatrics* 22: 469–477 doi: https://doi.org/10.1111/psyg.12843
- Thomas, J. M., & Sezgin, D. (2021). Effectiveness of reminiscence therapy in reducing agitation and depression and improving quality of life and cognition in long-term care residents with dementia: A systematic review and meta-analysis. *Geriatric Nursing*, 42(6), 1497-1506. doi:https://doi.org/10.1016/j.gerinurse.2021.10.014
- Waite, S. J., Maitland, S., Thomas, A., & Yarnall, A. J. (2021). Sarcopenia and frailty in individuals with dementia: A systematic review. *Arch Gerontol Geriatr*, 92, 104268. doi:10.1016/j.archger.2020.104268
- Wang, Y., Xiao, L. D., & Huang, R. (2020). A comparative study of dementia knowledge, attitudes and care approach among Chinese nursing and medical students. *BMC Med Educ*, 20(1), 436. doi:10.1186/s12909-020-02365-1
- Wang, Y., Xiao, L. D., Luo, Y., Xiao, S.-Y., Whitehead, C., & Davies, O. (2018). Community health professionals' dementia knowledge, attitudes and care approach: a cross-sectional survey in Changsha, China. *BMC Geriatrics*, 18(1), 1-10.
- World Health Organization (WHO) (2021) Dementia. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/dementia> adresinden 07.02.2022 tarihinde alınmıştır.